

ФОРМУВАННЯ НАВИЧКИ ЧИТАННЯ УЧНІВ ЧЕТВЕРТОГО КЛАСУ ЗАСОБОМ ІКТ

Андорал А.А.

6 курс, Педагогічний інститут

Бондаренко Г.Л, кандидат педагогічних наук, доцент

Київський університет імені Бориса Грінченка, Київ, Україна

Анотація. У статті проаналізовано дослідження щодо застосування інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) під час формування навички читання четвертокласників. З'ясовано на яких етапах уроку літературного читання найдоцільніше використовувати ІКТ. Розкрито позитивні чинники застосування ІКТ для інтенсифікації уроків літературного читання. Схарактеризовано особливості подання інформації за допомогою мультимедійних презентацій, технології «1 учень – 1 комп'ютер», комп'ютерного (електронного) тренажера, веб-сайту. Подано види діяльності четвертокласників у системі ІКТ. Визначено вимоги та дидактичну доцільність формування навички читання в учнів четвертого класу на уроках літературного читання засобом ІКТ.

Ключові слова: навичка читання, інформаційно-комунікаційні технології, літературне читання.

4-th graders reading skills formation via ICT, Andoral A.A.

Borys Grinchenko Kyiv University, Kyiv, Ukraine

Annotation. This article analyses usage of information and communications technology (ICT) in formation of reading skills of 4th graders. It explores which phases of a literature reading lesson are the most pointful to have this technology be used. Advantages of ICT practice for intensifying the literature reading lesson are revealed. Specifics of presenting data via multi-media presentations, “1 student - 1 computer” technology, computer simulator, web-site are described. Types of activities of 4-th graders within the ICT technology are given. Demands and didactic relevance of reading skills formation of 4th graders on literature reading lessons via ICT are identified.

Key words: reading skills, information and communications technology, literature reading

У психолого-педагогічній науці загальні питання застосування інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у навчально-виховному процесі початкової школи досліджували такі українські та зарубіжні вчені, як: В. Варченко, М. Гольцмен, М. Жалдак, Д. Клементс, М. Левшин, Н. Макарова, Т. Оппенхеймер, С. Пейперт, Ф. Ривкінд, Л. Фуксон, К. Хохман та ін.

Поняття «інформаційно-комунікаційні технології навчання (ІКТ)» тлумачимо як «сукупність методів і технічних засобів реалізації інформаційних технологій на основі комп'ютерних мереж і засобів забезпечення процесу навчання» [4, с.6].

Застосування ІКТ в початковій школі дозволяють підвищити ефективність уроку літературного читання, забезпечують такі умови, за яких всі учні залучаються до активної, навчально-пізнавальної діяльності. Як нам вдалося з'ясувати, ІКТ можуть використовуватись під час будь-якого етапу уроку літературного читання, а саме: подання нового матеріалу, його повторення, узагальнення та систематизації (сприяють створенню конкретного, наочно-образного уявлення про предмет, явище чи подію, що вивчаються; доповненню відомого новими даними); самостійної роботи учнів (допомагають учителям поставити проблему, активізувати сприймання, забезпечити міцне засвоєння знань, виробленню умінь і навичок самостійного оволодіння знаннями); інструктажу та ілюстрування матеріалу (відтворює та конкретизує навчальний матеріал; доповнюють навчальний матеріал або подають його в новому висвітленні); контролю сформованості читацької компетентності тощо.

Узагальнені нами результати наукових досліджень, досвід учителів початкової школи, дозволили виявити такі позитивні чинники застосування ІКТ для інтенсифікації уроків літературного читання, зокрема: підвищення цілеспрямованості навчання, посилення мотивації навчання, застосування активних методів і форм навчання, прискорення темпу навчальних дій, краще запам'ятовування, відтворення матеріалу тощо.

Зручним і ефектним засобом подання інформації є *мультимедійні презентації*, створені за допомогою комп'ютерних програм. Вони поєднують у собі динаміку, звук і зображення, тобто ті чинники, які утримують увагу молодшого школяра, завдяки впливу на органи сприйняття (зір, слух). Так, наприклад, презентації у PowerPoint ефективні під час ознайомлення учнів із життєвим і творчим шляхом письменників. Портрети письменників, місця, де вони жили і творили, інсценування окремих епізодів із творів, віртуальні екскурсії музеями митців – все це викликає у молодших школярів емоційний відгук, стимулює уважно прочитувати художній текст, розширює коло дитячого читання, формує читацький інтерес [5, с.139 – 144].

Для підготовки мультимедіа-презентації можна скористатися як добре відомим програмним засобом – Microsoft PowerPoint, так і спеціалізованими редакторами: Macromedia Flash, Picasa, Photodex ProShow та ін. Зокрема, програма Picasa (Google, Inc.), дозволяє легко виокремлювати статичні й динамічні зображення з Інтернету; зручно, швидко проектувати як слайд-шоу, так і навчальні фільми; додавати до проекту текстові й звукові коментарі; створювати колажі із статичних зображень; з легкістю завантажувати зображення у Веб-альбоми тощо. Створені Веб-альбоми можна розміщувати на шкільному сервері та організовувати роботу молодших школярів з інформацією відповідно до їхніх навчальних можливостей.

Одним із ефективних засобів застосування ІКТ на уроках літературного читання є створення діючого веб-сайту в мережі Інтернет. Поняття «веб-сайт» тлумачиться як набір веб-сторінок, які об'єднані між собою гіпертекстовими зв'язками. Веб-сайт може мати різні інформаційні наповнення, модулі, блоки та реалізуватися різними методами. Нами розроблено завдання для формування навички читання в учнів четвертого класу, які розміщено на веб-сторінці сайту за посиланням: https://padlet.com/aaandoral_pi15/32gzaccc0xnu.

Доцільно застосовувати на уроках літературного читання, особливо на етапі «до читання» комп'ютерний тренажер для формування риторичних умінь молодших школярів. Г.Л. Бондаренко, К.В. Сізоненко розробили електронний тренажер, мета якого полягає в реалізації тренінгової та корекційної функцій.

Тренувальні завдання, забезпечують формування необхідних риторичних умінь, що з часом стануть навичками. Корекційна функція реалізується шляхом коригування риторичної діяльності учнів – прямої, коли виправляється неправильна дія учня, наприклад, щодо володіння властивостями голосу, правильністю вимови, дикцією, мімікою, жестикуляцією та демонструється правильний спосіб виконання завдання, що є цінним для уроків літературного читання, зокрема під час формування в четвертокласників таких якостей читання, як: правильність, швидкість, виразність [1, с. 6–7].

На уроках літературного читання в умовах роботи зі шкільними нетбуками (система «1 учень – 1 комп'ютер») слід використовувати можливості текстових редакторів – форматування і редагування текстів, такі як: закреслення, підкреслення, виділення кольором, курсивом, напівжирним, іншим шрифтом, розміром; копіювання, вирізання, вставка частин тексту; можливості тезаурусу (підбір синонімів), перевірка правопису та багато інших функцій різних редакторів та сервісів. Для ілюстрування творів, завдань, де необхідно учневі додавати малюнки до тексту краще використовувати програму PowerPoint. Зображення можна створювати в програмах Paint, TuxPaint та використовувати сервіси он-лайн малювалок, таких як Kards.ru, Яндекс Краски. Об'єднати малюнки в певну послідовність – створити слайд-шоу можна програмою Picasa та сервісом Slide. З метою складання схематичного плану, структуризації вивчених матеріалів на підсумкових уроках з теми корисно використовувати «карти розуму» – соціальні сервіси – Mind42, Bubbl.us, FreeMind та ін. Перевірку діалогічного мовлення та вміння переказувати вчитель може здійснювати, переглядаючи після уроків відео, яке учні записали застосовуючи веб-камеру [2].

Діяльність четвертокласників у системі ІКТ може передбачати роботу з інтернет-бібліотеками, ілюструванням навчального матеріалу, обробки даних – дидактичні матеріали з екрану, використання відеоматеріалів, фрагментів теле-, художніх фільмів.

У процесі використання ІКТ слід дотримуватися таких вимог: вони повинні бути цікавими і доступними для учнів, викликати позитивні емоції;

пробуджувати уяву та фантазію; формувати логічне мислення; розвивати творчі здібності; відповідати віковим особливостям дітей; відповідати санітарно-гігієнічним вимогам.

Таким чином, з точки зору дидактики ІКТ дозволяють: забезпечити зворотній зв'язок у процесі навчання; зробити навчання більш інтенсивним, ефективним завдяки реалізації можливостей мультимедіа навчальних систем щодо дієвого і наочного подання навчального матеріалу; підвищити унаочненість навчального процесу; забезпечити пошук інформації із різноманітних джерел; індивідуалізувати навчання для максимальної кількості учнів із різними можливостями сприйняття. моделювати досліджувані процеси або явища; організувати колективну й групову роботи; здійснювати контроль навчальних досягнень; створювати сприятливу атмосферу для спілкування [3].

Отже, застосування ІКТ у початковій школі сприяє формуванню в учнів четвертого класу навички читання (швидкість, правильність, усвідомленість, виразність), інтенсифікації уроку літературного читання, значно урізноманітнює навчально-виховний процес різними видами діяльності учнів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бондаренко Г.Л., Сізоненко К.В. Застосування комп'ютерного тренажера у процесі формування риторичних умінь учнів четвертого класу / Г.Л. Бондаренко, К.В. Сізоненко // Початкова школа і сучасність. – 2017. – №2(30). – С. 5–9.
2. Види робіт на уроках читання [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.eduwiki.uran.net.ua/wiki/index.php?title=Види_робіт_на_уроках_читання
3. Зеніч В. П. Використання ІКТ на уроках в початковій школі / В.П. Зеніч [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.yrok.net.ua/load/dovidnik_vchitelja/ikt_metodika/vikoristannja_ikt_na_urokakh_v_pochatkovikh_klasakh/149-1-0-2048
4. Мартиненко С. М., Магас М.Б. Формування творчих умінь майбутнього вчителя початкової школи засобом веб-квест технології / С.М. Мартиненко, М.Б. Магас, / Наукові студії студентів-грінченківців: ж-л студ. наук. пр. /редкол.: Н.М. Віннікова, В.В. Прошкін, О.В. Дудар,

К.В. Сізоненко, Ю.В. Папушняк. – К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2015. – №1(9). – С.6–8.

5. Стрибна О.В. Інтерактивні методи навчання в практиці роботи початкової школи / О.В. Стрибна. – Х. : Основа, 2005. – С.139 – 144.